

UNIVERSITAT_{DE}
BARCELONA

Guia de bones pràctiques en la direcció i tutorització de tesis doctorals

(Pendent de revisió lingüística)

Guia de bones pràctiques en la direcció i tutorització de tesis doctorals

Introducció

1. El rol del director o la directora: la supervisió de la tesi
2. El rol del tutor i tutora

3. Etapes de l'acompanyament en els estudis de doctorat:
 - 3.1. L'inici de la relació i el seu acompanyament
 - 3.2. Acollida
 - 3.3. Desenvolupament de la tesi:
 - a) Pla de recerca i seguiment
 - b) Mecanisme d'ajuda i comunicació
 - c) La formació
 - d) Mobilitat
 - 3.4. Redacció final, el dipòsit de la tesi doctoral, defensa i publicació
 - 3.5. Acompanyament pel desenvolupament professional
4. Recomanacions finals

Introducció

Hi ha diverses maneres d'afrontar el procés de realització dels estudis de doctorat. Podem trobar-ne algunes que representen l'inici d'una carrera acadèmica i d'altres que simbolitzen el final d'una trajectòria professional. La casuística varia molt en funció de les àrees en què es fa recerca. Així per exemple, és habitual trobar professionals que en etapes intermèdies (o finals) de la seva carrera, decideixen emprendre el camí de realització d'una tesi doctoral. I en canvi, en d'altres àrees és més habitual que el conjunt de doctorands sigui alumnat que just finalitza els estudis de màster. Sigui com sigui, els doctorands i les doctorandes a la Universitat de Barcelona conformen un grup nombrós i divers que cal atendre.

Acadèmicament, tot i que l'atenció als programes de doctorat l'hem treballat i l'hem anat millorant en els darrers anys amb normatives, informes de seguiment, etc. s'han de millorar alguns aspectes com, per exemple, entre altres, la formació que reben els doctorands. A l'anterior cal afegir la necessitat de suport (p. ex., social, emocional) que molts doctorands tenen per afrontar les diferents pressions i dur treball continuat, sovint molt solitari, que suposa la realització i finalització exitosa d'una tesi doctoral; tot i l'acompanyament dels directors/tutors, d'altres doctorands i de la família i amics. Es poden donar abandonaments, respostes d'ansietat i problemes psicològics com ara depressió o angoixa. Podem trobar-nos amb casos de falta de formació, dificultats per portar a terme les tasques assignades, l'extremada competitivitat, dificultats de comunicació amb els/les directors/es i fins i tot, situacions d'abús de poder o inclús d'assetjament. La Universitat de Barcelona, no està exempta d'aquesta problemàtica i cal treballar per donar-hi resposta. Hem de crear espais de recerca segurs, clars i transparents que estimulin el suport als doctorands per tal d'afrontar amb èxit el període de formació doctoral.

La repercussió acadèmica que té realitzar i dirigir una tesi és evident: es tracta d'aportar coneixement que fins aleshores no havia estat validat o demostrat. I investigar ha estat el motor del desenvolupament científic durant tota la història de la ciència. Ara bé, no podem permetre que sigui només això, ha de ser també un procés de desenvolupament personal en tots els sentits: el personal investigador en formació ha de poder créixer com a tal durant aquests estudis de tercer cicle. Per a què això sigui així, cal assegurar que els doctorands i doctorandes tinguin l'atenció que necessiten perquè no pateixin situacions de tensió límit que fins i tot puguin perjudicar no només el seu rendiment sinó també tenir afectacions personals. De la mateixa manera, cal reconèixer adequadament la feina feta per a tots aquells directors i directores que són conscients de les dificultats i de la importància d'aquesta etapa formativa i fan tot el possible per facilitar el creixement personal d'aquests investigadors.

La investigació implica sovint la realització de treballs que tenen implicacions ètiques i les tesis doctorals no estan exemptes d'aquests aspectes, al contrari. És per això que és importantíssim que tots els agents implicats coneguin el Codi d'Integritat de la Recerca de la Universitat de Barcelona que es pot localitzar en aquest enllaç <https://seu.ub.edu/normativaMilloradaAnunciPublic/showPublicacion/380064>.

En aquesta guia de bones pràctiques, la Universitat de Barcelona estableix els principis i valors que han d'ajudar-nos a fer aquest camí de la manera més segura possible i assegurar la finalització d'aquesta etapa amb el major èxit possible, professionalment i personalment.

1. El rol de director o directora: la supervisió de la tesi.

La supervisió de la tesi doctoral és fonamental per a la consecució dels objectius marcats. La direcció de la tesi és la que té el pes científic de la recerca, la que orienta i marca el camí a seguir i n'assegura el compliment dels objectius. És per aquest motiu que el paper dels directors i directores ha d'estar absolutament definit i delimitat per tal de fer un acompanyament exitós.

Cal que la relació que s'estableixi entre la persona dirigida i la que dirigeix es basi en el respecte mutu. Hem de partir de la base que la relació és desigual per naturalesa perquè sovint la persona que exerceix la supervisió és la que compta amb els recursos per a contractar i perquè té l'expertesa i la trajectòria acadèmica consolidada; el doctorand o la doctoranda coneix i valora aquests aspectes, però pot sentir-se també intimidat per aquesta inevitable asimetria en la relació. Per tant, cal vetllar perquè la desigualtat inherent en la relació que s'estableix no es converteixi en l'excusa per a no respectar-se mútuament. Qualsevol acte d'abús per aquesta naturalesa ha de quedar fora de la Universitat de Barcelona.

Cal tenir en compte que el Reial Decret d'Estudis de Doctorat, contempla que la supervisió de la tesi pot recaure en qualsevol doctor o doctora amb trajectòria de recerca reconeguda però que no necessàriament ha de tenir vinculació contractual amb la institució. Aquest fet és fonamental atès que els doctorands sí que són membres de la Universitat de Barcelona. Els supervisors i supervidores, siguin o no personal de la universitat, han de vetllar pel compliment de les normes de convivència <https://seu.ub.edu/documentPublic/download/381872> i s'han d'adherir als valors d'aquesta guia.

Al mateix temps, en el cas que la direcció recaigui en personal extern de la universitat, és imprescindible que existeixi una relació fluïda entre la persona doctoranda, la persona que n'exerceix la supervisió i amb les persones de la Universitat de Barcelona que exerceixen la tutoria.

Es recomana, també, per tal de poder fer una supervisió adequada, que no s'excedeixi el número de 5 doctorands supervisats de manera simultània pel mateix director o directora.

La direcció de la tesi ha de:

1-. **Procurar** l'accés de la persona doctoranda als recursos per poder desenvolupar el pla de recerca d'acord amb els criteris d'una recerca de qualitat.

2-. **Contrastar** periòdicament el pla inicial i el seu desenvolupament efectiu amb el doctorand. Aquesta obligació té també l'objectiu de procurar que el doctorand vagi guanyant autonomia al llarg del projecte i incorpori competències proactives.

3-. **Procurar** la màxima qualitat científica del Pla de recerca amb un caràcter original, formador, innovador i que es pugui dur a terme així com que sigui coherent amb la línia de recerca a la qual es vinculi.

4-. **Revisar** regularment el document d'activitats personalitzades i exercir totes les funcions que s'especifiquen en el Reglament de règim intern de l'Escola de Doctorat de la Universitat de Barcelona i en la Normativa Reguladora del Doctorat a la Universitat de Barcelona.

5-. **Vetllar** pel compliment dels codis ètics i de bones pràctiques. Pel compliment d'aquesta obligació la direcció de la tesis, emet una Declaració signada conforme té coneixement que no s'hagi produït plagi, que s'haurà d'acompanyar a la sol·licitud de dipòsit de la tesi doctoral.

6-. **Respectar** el Pla vigent d'Igualtat de la Universitat de Barcelona, especialment en matèria de respecte a la implementació efectiva de la conciliació.

7-. **Conèixer**, en el cas de supervisar un investigador predoctoral amb contracte, les característiques de la convocatòria que finança l'esmentat contracte i complir amb els requeriments i procediments associats, especialment en tot allò que afecti la realització dels informes justificatius corresponents per part de l'entitat contractant, així com els drets i deures laborals de la persona doctoranda.

8-. **Comprometre's** en la consecució dels compromisos adquirits en els punts anteriors així com els signats en el document de compromís durant la primera matrícula.

A més a més, s'han de considerar totes les funcions que s'especifiquen en el Reglament de règim intern de l'Escola de Doctorat de la Universitat de Barcelona i en la Normativa Reguladora del Doctorat a la Universitat de Barcelona.

Què cal considerar en relació als doctorands i les doctorandes i les seves responsabilitats:

Els doctorands i les doctorandes de la Universitat de Barcelona estan representants a l'Escola de Doctorat a través del Consell de Doctorands. Així mateix, cada un dels programes de doctorat té un representant entre el seu alumnat que actua d'enllaç entre la coordinació del programa i l'alumnat.

Cal que la direcció de tesi, faciliti l'assumpció de les responsabilitats dels doctorands i doctorandes i que són les següents:

1-. **Formalitzar** la matrícula cada curs acadèmic, en els terminis establerts en el calendari, presentar el pla de recerca en el termini establert i desenvolupar els estudis de doctorat en el marc de la normativa aplicable mitjançant el seguiment anual del pla de recerca així com l'elaboració de les activitats formatives consensuades amb el director o directora.

2- **Informar** el director o directora regularment de l'evolució del treball, dels resultats obtinguts, i dels problemes que se li puguin plantejar en el desenvolupament de la tesi doctoral, i **observar els comentaris** que se li faci a partir d'un calendari de reunions periòdiques.

3.- **Tenir en compte** que els doctorands i doctorandes signen un document de compromís que els obliga a seguir els principis de la Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona des de l'inici del seu pla de recerca, sotmetent-lo al dictamen de la comissió, si és necessari, (<http://www.ub.edu/comissibiobioetica/>), adequant-lo al codi de bones pràctiques en recerca i al codi de bones pràctiques de l'Escola de Doctorat. L'actuació d'acord amb els principis esmentats es manifesta també a l'hora d'informar sobre els resultats obtinguts en el transcurs d'elaboració de la tesi doctoral.

4.- **Mantenir en secret i no revelar cap informació:** les dades i informacions que la direcció de la tesi, la tutoria o qualsevol altre membre de l'equip investigador en què estigui integrat/da i que puguin tenir la consideració d'informació confidencial li proporcionin o revelin de manera oral, escrita, gràfica o per qualsevol altre mitjà, i no revelar, comunicar, cedir o divulgar a tercers cap informació que hi faci referència, utilitzant la informació obtinguda exclusivament amb objecte de fer la tesi doctoral. En tot cas, i si escau, el doctorand pot acollir-se al procediment especial d'autoritzar i llegir tesis doctorals sotmeses a processos de protecció o transferència de tecnologia o de coneixement establert en la normativa reguladora. El compromís de confidencialitat i secret continua en vigor i és vinculant després de finalitzada la relació administrativa o laboral entre el doctorand i la Universitat de Barcelona.

2. El rol del tutor o tutora:

La tutoria de la tesi sempre recau en una persona del col·lectiu de professorat permanent de la Universitat de Barcelona. La seva funció i les seves responsabilitats estan detallades en el Reglament de Funcionament Intern de l'Escola de Doctorat i es concreten en el document de compromís.

És la persona responsable de l'adequació de la formació i de l'activitat investigadora i a més a més, assegura la interacció entre el doctorand o la doctoranda i la comissió acadèmica del programa de doctorat. En aquest sentit, s'ocupa d'assessorar-lo en termes de formació així com de gestió del temps, gestió emocional, projecció professional, etc.

Pel que fa a la tutoria de la tesi, cal destacar les següents responsabilitats:

- 1- **Informar** del funcionament del programa de doctorat.
- 2- **Seguir** regularment el pla de recerca així com el document d'activitats personalitzades juntament amb el director o directora.
- 3- **Vetllar** per la interacció satisfactòria del doctorand amb la Comissió Acadèmica del programa de doctorat.
- 4- **Comprometre's** en la consecució dels compromisos adquirits en els punts anteriors així com els signats en el document de compromís durant la primera matrícula.

A més a més, s'han de considerar totes les funcions que s'especifiquen en el Reglament de règim intern de l'Escola de Doctorat de la Universitat de Barcelona i en la Normativa Reguladora del Doctorat a la Universitat de Barcelona.

3. Etapes en l'acompanyament en els estudis de doctorat:

3.1. L'inici de la relació i el seu acompanyament:

Depenent de les àrees, l'inici dels estudis pot variar molt perquè en alguns casos, s'arriba al doctorat directament dels estudis de màster o en d'altres casos la proposta neix directament de la persona interessada per cursar un doctorat. Sigui com sigui, cal tenir en compte que és important que deixem clar en tot moment diversos aspectes més enllà de si hem participat en la tria del candidat o hem rebut la proposta directament per part del doctorand o doctoranda:

- *Què esperem d'aquest procés? Funcions i tasques:* cal el detall de les funcions que assumirà aquesta persona i de les tasques que aquestes funcions comportaran. S'espera el màxim detall possible entenent que els projectes evolucionen i que hi poden haver canvis. No es podran fer aquests canvis sense previ avís i consentiment de totes les parts implicades.
- *Quina planificació tenim?* És important que el supervisor estableixi els processos de seguiment per no deixar sola la persona contractada, analitzar periòdicament si s'han aconseguit els objectius o les fites marcades, si cal reorientar-les o modificar-les, que decideixi què fer si no s'assoleixin. Cal que aquests siguin definits de manera realista i organitzada al llarg dels anys de durada del contracte. La planificació i la responsabilitat de la tesi és compartida.
- *Quin horari farem?* En el cas de les persones que realitzen la tesi amb un contracte predoctoral, cal detallar quin és l'horari del seu contracte i com es distribueix aquest al llarg d'una setmana respectant en tot moment la conciliació personal i familiar. També caldrà pactar com s'articularen els períodes en que calgui fer desplaçaments amb motiu de la tesi doctoral, si escau, o si es preveu una activitat de recerca major o diferent en alguns períodes, i la seva recuperació.

- Així mateix, cal traslladar la informació referida a: vacances, dies d'assumptes propis, baixes, etc. Òbviament, l'activitat de recerca requereix de jornades flexibles, adaptades a les necessitats de la recerca i aquesta circumstància ha de quedar molt clara des de un bon principi.
- *Com ens relacionarem?* Cal indicar quina relació es mantindrà amb la persona contractada, quan es reuniran, de quina manera serà la més usual, quins canals de comunicació es faran servir, etc. i evitar-ne aquells que són intrusius.
- *En quina llengua escriurem la tesi?* El doctorand o la doctoranda ha de poder escollir la llengua de redacció de la tesi, sempre que la normativa del programa de doctorat ho contempli; la utilització de la llengua pròpia en facilita la redacció i n'afavoreix la qualitat lingüística, alhora que no es contradiu en cap cas amb la difusió del seu contingut en altres llengües, un cop defensada.

3.2. Acollida

És important que un cop tinguem el doctorand o la doctoranda sota la nostra supervisió, vetllem per la seva acollida a la Universitat de Barcelona. En aquest sentit, l'Escola de Doctorat, ha desenvolupat una guia d'acollida per a tenir a l'abast dels doctorands i doctorandes allò imprescindible ([GuiaAcollida Doctorands Final.pdf](#)). Per aquelles persones que realitzen la tesi doctoral amb un contracte, cal que des de les direccions de tesi els facilitem el coneixement del programa d'acollida i seguiment de PDI de la UB (<http://hdl.handle.net/2445/184642>).

Sovint dirigim i/o tutoritzem a investigadors en formació que no dominen la nostra llengua. És essencial que coneguem els recursos lingüístics del llibre d'estil de la Universitat de Barcelona específicament adreçats a l'elaboració de treballs acadèmics (<https://www.ub.edu/lilibre-estil/criteri.php?id=1512>).

Cal que els directors i directores de tesi o, en el seu defecte els tutors si els primers són externs, vetllin per a explicar el funcionament de la Universitat de Barcelona, situïn a la persona pel que fa a l'existència de l'Escola de Doctorat, del programa de doctorat i la facultat de referència i, evidentment, del lloc i/o del grup de treball. Hem de recordar que sovint el procés de realització d'una tesi doctoral és un treball acadèmicament individual però no vol dir que s'hagi de realitzar en solitud. Així doncs, instem a vetllar per l'acollida i l'acompanyament humà de les persones contractades.

Les comissions vinculades a l'ètica en la recerca

Quan la recerca implica la participació o interacció amb persones o animals cal que sigui validada per una comissió específica. La realització d'una tesi doctoral com una activitat més de la recerca també ha d'estar lligada a aquestes comissions quan impliqui aquest tipus d'accions. És fonamental que des de la direcció de les tesis, s'acompanyi als doctorands a l'hora d'interaccionar amb aquestes comissions.

- a) *Comissió de Bioètica de la UB:* La Comissió de Bioètica (CBUB) avalua projectes de recerca dels que són responsables membres (acadèmics i investigadors) de la Universitat de Barcelona. La CBUB té la missió d'avaluar els projectes de recerca i les tesis doctorals dels investigadors de la UB que així ho requereixin. Els projectes de recerca que impliquen experimentació amb éssers humans o amb mostres biològiques d'origen humà, així com interacció amb éssers humans o intervencions socials, necessiten una valoració especialment acurada dels seus procediments, amb atenció especial a les seves implicacions ètiques.
- b) *Comitè ètic d'experimentació animal:* El Comitè Ètic d'Experimentació Animal de la UB (CEEA-UB) es va crear l'any 1998 per tal de donar compliment al Decret 214/1997, de 30 de juliol, del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, pel qual es

regula la utilització d'animals per a experimentació i altres finalitats científiques. Com a Òrgan Habilitat, l'OH-CEEA-UB pot avaluar projectes amb tots els seus procediments, siguin o no duts a terme en les Unitats d'Experimentació Animal de la Universitat de Barcelona. Si no són duts a terme en aquestes Unitats, aleshores cal adjuntar l'informe favorable del CEEA competent del procediment concret.

3.3. Desenvolupament de la tesi:

a) Pla de recerca i el seguiment

El primer curs de doctorat, a comptar des de la primera matrícula als estudis de doctorat, el doctorand o doctoranda ha de realitzar el seu pla de recerca que és avaluat per la Comissió Acadèmica del Programa de doctorat que pot proposar-ne canvis, modificacions, etc. Cal tenir present que si l'activitat investigadora implica experimentació amb éssers humans o amb mostres biològiques d'origen humà, experimentació animal, ús de dades personals, o la interacció amb éssers humans o intervencions socials, cal dirigir-se a la comissió de bioètica i obtenir-ne l'informe favorable un cop el pla de recerca hagi estat avaluat de manera favorable. Els supervisors haurien d'informar als doctorands del procediment que cal seguir per obtenir aquest informe. En el cas que la tesi sigui part d'un projecte de recerca ja aprovat per la comissió i que les tasques a realitzar ja hagin estat validades cal fer-ho constar quan el doctorand s'adreci a la comissió. A més cal recordar que la petició a la comissió ha d'anar signada pels directors.

Cal tenir en compte que s'ha d'elaborar un pla de gestió de dades, que forma part del pla de recerca. Aquest pla ha d'estar validat pel supervisor que ha de vetllar per fer-ne un seguiment acurat i introduir-hi els canvis que es puguin anar produint.

Així mateix, també s'ha d'elaborar un pla de formació que es va revisant any a any i que configura el Document d'Activitats del Doctorand (DAD).

A partir dels cursos següents, caldrà entregar informes de seguiment a la comissió que seran avaluats per la mateixa comissió o per una comissió de seguiment.

b) Mecanismes d'ajuda i comunicació

Durant el procés de realització de la tesi, poden sorgir problemes diversos que compliquin el desenvolupament de les tasques del doctorand o la doctoranda. És fonamental, que tinguem present que tant l'Escola de Doctorat com el Vicerectorat competent en matèria de doctorat, donaran suport i ajuda en aquells casos que se'ls requereixi. A més a més, tant els supervisors com els doctorands cal que coneguin els serveis i les eines que hi ha disposició de la comunitat universitària per poder detectar qualsevol problema o situació no desitjada i buscar-hi les solucions adients:

- *Servei de Psicologia de la Universitat de Barcelona:* Es tracta d'un centre pioner en l'àmbit universitari que vol ser referent per a la salut psicològica de la ciutadania i la docència clínica. Hi ha un servei inicial gratuït per a doctorands i la possibilitat de fer sessions grupals d'acompanyament. <http://www.clinicapsicologicaub.cat/ca>
- *Serveis de prevenció. L'Oficina de Seguretat, Salut i Medi Ambient (OSSMA)* és l'encarregada de garantir la protecció de la seguretat i salut dels membres de la comunitat universitària i el medi ambient. És l'estructura que s'encarrega de la Prevenció de Riscos Laborals de les persones treballadores de la Universitat de Barcelona. <https://www.ub.edu/ossma/>
- *Igualtat de Gènere a la UB:* La Unitat d'igualtat té com a finalitat el suport i seguiment de les polítiques de democràcia, justícia, igualtat i solidaritat a tota la comunitat universitària, i el compliment del que disposa l'article 4 de [l'Estatut de la Universitat de Barcelona](#). L'objectiu

d'aquesta unitat és fer que la igualtat entre totes les persones que formem la comunitat universitària sigui una realitat. El desplegament del III Pla d'igualtat, aprovat pel Consell de Govern en data 7 d'octubre de 2020, ha de ser un compromís i una eina de tothom per impulsar totes les accions que s'hi inclouen. <https://www.ub.edu/portal/web/igualtat>

- *Bústies d'Ètica i Integritat, i Antifrau*: Es tracta d'una eina que ha de servir per alertar de conductes que, per acció o omissió, puguin ser reprovables: perquè són presumptament contràries al dret, a la integritat institucional, als principis i valors ètics de la UB o a les regles de conducta exigibles als membres de la comunitat universitària (especialment, als servidors públics), o perquè són potencialment constitutives de frau. <https://www.ub.edu/bustiaetica/>
- *Sindicatura de Greuges de la UB*: S'encarrega de vetllar pels drets i les llibertats de l'alumnat, del personal docent i investigador, i del personal d'administració i serveis davant les actuacions dels diversos òrgans i serveis universitaris; i també d'exercir una activitat informativa permanent sobre el funcionament de la Universitat. <https://www.ub.edu/portal/web/sindicatura-greuges/>

c) La formació

La tasca formativa de les direccions de tesi és en una doble direcció: a nivell personal de carrera professional i per altra banda a nivell d'elaboració de la tesi doctoral tot proporcionant-li aquelles eines i espais de formació que el doctorand o doctoranda pugui necessitar. La direcció de la tesi i, especialment els tutors i tutores, vetllaran per ajudar al doctorand o doctoranda en la seva formació. L'Escola de Doctorat, a través de l'IDP-ICE, té un pla de formació transversal adreçat especialment al col·lectiu. Els programes de doctorat, a més a més, organitzen activitats de formació específiques.

És molt important que en els moments inicials de relació entre supervisors i doctorands, es detectin aquelles necessitats formatives que requereixin la consecució dels objectius de la tesi. Així doncs, la direcció ha de poder explicitar què s'espera de la feina de la persona i aquesta ha de poder manifestar si està preparat/da per assumir-ho. I si no és el cas, cal buscar els recursos formatius que tinguem a l'abast per suplir les mancances.

d) Mobilitat

La realització d'una tesi doctoral també hauria de possibilitar, si escau i és viable, la creació d'una xarxa de contactes internacionals. Per aquest motiu, afavorir les estades de recerca dels doctorands i doctorandes, hauria de ser una acció calendaritzada en el procés de supervisió. En el cas de les tesis que es realitzen amb una voluntat de menció internacional, les estades de recerca són obligatòries tal i com es recull a la normativa reguladora dels estudis de doctorat. Els directors i les directores, haurien de vetllar per facilitar la realització d'aquestes estades i així anar ampliant la xarxa de treball amb centres i/o universitats externes a la nostra.

3.4. Redacció final, el dipòsit de la tesi doctoral, defensa i publicació:

El moment final de desenvolupament de la tesi pot causar un cert estrès. Sovint es realitza sota pressió, ja sigui per finalització de contracte o per data límit de dipòsit i cal que els/les directors/es tinguem present l'acompanyament en aquest moment per tal de minorar els efectes provocats. Vetllar perquè aquest moment sigui l'oportú i que el que es presenta té la qualitat suficient, és obligació de totes les persones implicades en el procés.

Cal tenir en compte que la data de dipòsit la marca l'inici de la primera matrícula de doctorat i no pas la data d'inici del contracte. És important, doncs, estar en contacte amb les secretaries de les facultats, atès que elles controlen aquesta informació.

Amb l'acte de defensa pública finalitza tot el procés d'elaboració de la tesi doctoral. És important que tinguem cura d'aquest moment. És responsabilitat de la supervisió de la tesi posar-se en contacte amb els membres que formaran part del tribunal així com proporcionar-los el suport adequat si aquests requereixen desplaçament. El doctorand o la doctoranda no han d'ocupar-se d'aquests processos i de fet, no haurien de tenir contacte amb els membres del tribunal fins a la finalització de l'acte de defensa. Cal vetllar per que l'elecció del tribunal compleixi la normativa de doctorat i perquè no hi hagi ni enemistats manifestes ni conflictes d'interessos. Així mateix, cal preparar bé amb el doctorand o doctoranda l'acte de la defensa pública.

Un cop finalitzada la defensa, cal publicar la tesi doctoral al repositori institucional i en el repositori consorciat TDX. Per tal de fer-ho, cal vetllar perquè el que es publiqui sigui correcte, les dades de referència de la tesi així com l'exemplar en PDF que es publicarà, han d'haver estat revisats i validats pels supervisors. El procés es controla des de les secretaries de les facultats on estan matriculats els doctorands o doctorandes.

3.5. Acompanyament pel desenvolupament professional

L'acompanyament en la tesi doctoral implica també tenir en compte els plantejaments professionals de futur que un doctorand o una doctoranda pugui tenir. Hi haurà persones amb la voluntat de fer carrera acadèmica des del primer moment però n'hi haurà altres que busquin continuar en un entorn extern a la universitat. Una de les tasques de la direcció de tesi és acompanyar en el disseny del camí professional facilitant la formació i els recursos necessaris per transmetre seguretat al doctorand o la doctoranda un cop finalitzin els estudis de doctorat.

4. Recomanacions finals

Considerar la diversitat de perfils: Algunes persones doctorandes estan donant continuïtat als seus estudis de màster; altres, estan en etapes més avançades de la seva vida professional. Aquesta diversitat marcarà metes i ritmes diferents a tenir en compte. Cada doctorand és únic i cada relació que la direcció manté amb el doctorand també és única.

Establir expectatives de rendiment des de l'inici de la relació: Aclarir què espera aconseguir el doctorand o la doctoranda durant la realització de la seva tesi. Establir objectius a curt i mig termini i revisar el seu grau d'abast periòdicament. Aclarir també les expectatives que es tenen sobre la relació: rols i responsabilitats entre la direcció i el doctorand.

Pactar la disponibilitat: Dedicar el temps necessari per al doctorand o la doctoranda, sent proactiu en la programació d'encontres regulars.

Construir una relació de confiança: Aconseguir una relació de confiança amb el doctorand, un clima de seguretat en el qual el doctorand pugui plantejar problemes, pugui expressar els seus desacords o queixes, en el qual percep que pot equivocar-se perquè no serà jutjat. Cal considerar que sovint, partim de diferències culturals i hem d'assegurar-nos que entenem de la mateixa manera les converses i els compromisos que adquirim.

Establir una guia de coneixement: Orientar al doctorand o doctoranda en els coneixements que ha de tenir en compte, en les accions que haurà de realitzar, en les dificultats amb les quals es podrà trobar en el desenvolupament de la tesi.

Vetllar perquè el doctorand o la doctoranda continuï formant-se: Estimular la formació continua tant instrumental, metodològica, etc. que li permeti ser cada vegada més autònom. La participació

en activitats de comunicació i divulgació científica, també és una activitat formativa rellevant en aquest punt.

Oferir al doctorand o la doctoranda els recursos tecnològics de la Universitat i formar-lo en el seu ús: Estimular a l'alumne en l'ús d'eines que li facilitaran el desenvolupament de la seva tesi doctoral, com l'ús de gestors bibliogràfics, d'eines de planificació del temps, etc.

Fomentar l'establiment de relacions entre iguals: Afavorir que el doctorand tingui contactes amb altres doctorands amb els quals pugui compartir expectatives, anhels i angoixes.

Ser un acompanyant: Cal donar suport al doctorand o doctoranda més enllà de l'asèptica generació del coneixement. Donar suport davant el llarg, intens i incert camí que suposa la realització de la tesi. Elaborar una tesi doctoral és estressant, sovint solitari, i el doctorand o doctoranda ha de poder sentir-se acompanyat en la gestió de l'estrès i el desenvolupament de la resiliència. Cal remetre als serveis de suport en situacions greus.

Vigilar la qualitat: Vetllar per la màxima qualitat del treball del doctorand, així com el rigor i el seguiment de les normatives, especialment pel que fa a l'ètica i integritat en la recerca.

Actuar de model: Ser model en l'àmbit professional i en el tracte personal. També en saber desconnectar del treball i saber tenir un balanç entre treball i oci. El desenvolupament d'una tesi és una tasca a llarg termini que requereix un compromís alt i constant amb la tasca i aquest compromís el director pot estimular-lo amb la seva forma de comportar-se.